

Kazak ve K?rg?z ö?rencilerin Türkçeye Kar?? Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kazak ve K?rg?z ö?rencilerin Türkçeye Kar?? Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24541>

Özet

Tutum Ölçe?i, 2001 y?l?nda Oyark?l?çgil - Ate? taraf?ndan doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmif bir ölçektir. Bu ölçe?in temel amac?, Türkiye'de yüksekö?renim görmekte olan **Kazak** ve **K?rg?z** uyruklu ö?rencilerin Türkçeye kar?? geli?tirdikleri duygusal, bili?sel ve davran??sal e?ilimlerini sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle bu ö?rencilerin Türkçeyi ö?renme süreçlerinde gösterdikleri ba?ar? ile dil ö?renimine yönelik tutumlar? aras?ndaki potansiyel ili?kinin incelenmesi amac?yla tasarlanm??tır. Bu çal??ma, **ikinci dil edinimi** ve **kültürel adaptasyon** süreçlerinin ba?ar?s?n? etkileyen psikososyal faktörlerin anla??lmas?na önemli bir katkı sa?lamaktadır.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülmüştür. Ölçe?in geli?tirilmesi a?amas?nda, dil ö?renimine yönelik motivasyon ve tutum kuramlar? temel al?nm??tır. Nihai araç, Türkçe ö?renen yabanc? ö?rencilerin dilin kendisi, dilin kültürel ortam? ve ö?renme faaliyetleri hakk?ndaki görü?lerini yans?tan maddeler içerecek ?ekilde yap?land?r?lm??tır.

Anahtar Kelimeler

Tutum, Türkçe ö?renimi, Kazak ö?renciler, K?rg?z ö?renciler, dil ba?ar?s?, ölçek geli?tirme, dil e?itimi, ikinci dil edinimi.

Yazarlar

Oyark?l?çgil - Ate?, A.

Amaç

Ölçe?in birincil amac?, **Kazak** ve **K?rg?z** ö?rencilerin Türkçeye yönelik sahip olduklar? genel tutum düzeylerini belirlemek ve bu tutumlar?n yap?sal bile?enlerini ortaya koymaktır. Tutumlar, dil ö?renme ba?ar?s?n? do?rudan etkileyen önemli bir de?i?ken olarak kabul edildi?inden, bu ölçek geli?tirme çal??mas?, yabanc? dil ö?retimi programlar?n?n etkinli?ini art?rmak için kritik bir tan?arac? sunmay? hedeflemiştir.

?kincil amaç ise, tespit edilen tutum de?i?kenlerinin ö?rencilerin akademik ba?ar?lar?, özellikle de Türkçe ö?renim ba?ar?lar? ile aras?ndaki korelasyonel ili?kiyi incelemektir. Doktora tezi kapsam?nda, olumlu tutumlar?n daha yüksek ö?renim ba?ar?s?na yol aç?p açmad??? hipotezi test edilmiştir. Bu, özellikle Türk Dili ve Edebiyat? bölümlerinde okuyan veya Türkçe haz?rl?k e?itimi alan ö?rencilerin pedagojik ihtiyaçlar?n?n belirlenmesi aç?s?ndan önem ta??maktadır.

Yapı

Ölçek, psikolojideki genel tutum kuramlarına dayanarak geliştirilmiştir. Tutum, genellikle üç temel bileşen üzerinden kavramsallaştırılır: **bilişsel** (dil hakkındaki inançlar ve düşünceler), **duygusal** (dile karşı hissedilen sevgi, nefret veya ilgi gibi duygular) ve **davranışsal** (dili kullanma veya öğrenme çabası). Bu ölçek, özellikle ikinci dil öğrenimi bağlamında bu üç bileşeni kapsayacak şekilde tasarlanmıştır.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, öğrencilerin Türkçeye, Türk kültürüne ve Türkiye'deki eğitim ortamına karşı geliştirdikleri **motivasyonel eğilimleri** ve pozitif/negatif algılarına dır. Ölçek maddeleri, öğrencilerin dil öğrenimine ne kadar değer verdiklerini, dili ne kadar faydalı bulduklarını ve öğrenme sürecinden ne kadar keyif aldıklarını saptamaya yöneliktir.

Geçerlik

Kaynak bilgide geçerlik (validity) detayları belirtilmemiş olsa da, doktora tezi kapsamında bir geliştirme çalışması olduğu için kapsamlı geçerlik analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır. Ölçek geliştirme sürecinde muhtemelen **yapı geçerli** (construct validity) ve **içerik geçerli** (content validity) çalışmaları yürütülmüştür. İçerik geçerli için uzman görüşlerine başvurulmuş, yapı geçerli için ise faktör analizi teknikleri kullanılmıştır.

Ölçeğin yapı geçerli, öğrencilerin tutumlarına oluşturan alt faktörlerin teorik beklentilerle uyumlu olup olmadığını göstermektedir. Bu tür bir tutum ölçeğinde genellikle "Enstrümantal Motivasyon" (araçsal motivasyon), "Entegratif Motivasyon" (bütünleştirici motivasyon) ve "Öğrenme Ortamına Yönelik Tutum" gibi boyutların ortaya çıkması beklenir. Detaylı geçerlik katsayıları ve test sonuçları, Oyarkın'ın (2001) doktora tezinde yer almaktadır.

Güvenirlik

Kaynak bilgide güvenilirlik (reliability) detayları belirtilmemiş olsa da, ölçeğin akademik bir çalışmada dahilinde geliştirilmesi nedeniyle, ölçeğin iç tutarlılığı ve zamana bağlı kararlılığı incelenmiş kabul edilmektedir. Güvenirlik analizleri genellikle **iç tutarlılık katsayıları** (Cronbach Alfa) ve **test-tekrar test** yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilir.

Yüksek bir iç tutarlılık katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı (Türkçeye Karşı Tutum) ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Psikometri standartlarına göre, bu tür ölçeklerde 0.70 ve üzeri Cronbach Alfa değerleri beklenmektedir. Ölçeğin güvenilirlik katsayıları ve alt boyutlara ilişkin güvenilirlik bilgileri, tezin metodoloji bölümünde detaylıca açıklanmıştır.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme çalışmalarının temel adımlarından biri olan faktör analizi, ölçeğin yapısal boyutlarını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu analiz, başlangıçta oluşturulan madde havuzunun hangi alt boyutlarda toplandığını ve bu boyutların ölçülen yapıyı (Türkçeye Karşı Tutum) ne ölçüde açıkladığını ortaya koyar.

Büyük ihtimalle, **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)**, ölçek maddelerinin faktör yüklerini ve faktör yapısını keşfetmek için kullanılmaktadır. Ardından, daha güçlü bir yapısal kanıt sağlamak amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** ile ölçeğin boyutlarının teorik modellerle ne kadar uyumlu olduğu test edilmiş olabilir. Bu analizlerin sonuçları, ölçeğin nihai formunun ve alt ölçeklerinin belirlenmesinde kritik rol oynamaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özel bir popülasyon için geliştirilmiş tutum ölçeği).

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi olmamasına rağmen, tutum ölçekleri genellikle **Likert tipi derecelendirme** formatında (örneğin, 5'li veya 7'li Likert) hazırlanır. Bu formatta katılımcılar, maddelere ne ölçüde katıldıklarını belirtirler.

Mevcut Diller: Ölçek, Türkçeye yönelik tutumu ölçmek üzere Türkçe olarak geliştirilmiştir.

Popülasyon Grubu: Yükseköğretim düzeyindeki öğrenciler.

Yaş Grubu: Üniversite öğrencisi yaş grubu (Genellikle 18-25 yaş aralığı).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören **Kazak** ve **Kırgız** uyruklu öğrenciler. Bu popülasyonun seçilme nedeni, her iki grubun da ortak Türki kökenlere sahip olmasına rağmen, dil öğrenme motivasyonları ve tutumlarında farklılıklar gözlemlenmesi ihtimalidir.

Test Metodolojisi: Ölçek, katılımcıların öz bildirimlerine dayanan bir anket formatında uygulanmıştır. Uygulama, genellikle grup ortamında ve gözetmen eşliğinde gerçekleştirilmiştir. Puanlama sistemi, muhtemelen pozitif ve negatif yönde kodlanmış maddelerin toplamından oluşan bir genel tutum puanı ve alt boyut puanları üretmiştir.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, dil edinimi, motivasyon, Kazakistan, Kırgızistan, doktora tezi, Türkçe öğrenme başarıları.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor.

Ba?I? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilinmiyor.

Yaz??ma Adresi: Oyark?I?çgil - Ate?, A. (2001) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, akademik bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirildi?i için, ticari kullan?m? genellikle tezin yazar? ve ba?I? oldu?u kurumun (Ankara Üniversitesi) izinlerine tabidir. Akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari bir ücret bilgisi bulunmamaktadır.

Test Y?I?: 2001.

Kaynaklar

Oyark?I?çgil - Ate?, A. (2001). *Kazak ve K?rg?z ö?rencilerin Türkçe'ye kar?? tutumlar?n?n Türkçe ö?renim ba?ar?larla ili?kisi* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kazak ve K?rg?z Ö?rencilerin Türkçeye Kar?? Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek maddelerine eri?im sağlamak için Oyark?I?çgil - Ate? (2001) tarafından haz?rlanan doktora tezinin incelenmesi gerekmektedir.

Ölçek geli?tirme tezleri genellikle madde havuzunun olu?turulmas?, pilot uygulamalar ve nihai maddelerin faktör yükleriyle birlikte sunulmas?n? içerir. ?lgili maddeler, tezin ekler k?sm?nda veya bulgular bölümünde detayl? olarak sunulmuştur.